

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

АНАЛІЗ ВИКОНАВСЬКИХ СТИЛІВ

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I-II рівнів акредитації

Спеціальність “Музичне мистецтво”
Спеціалізація “Музичне мистецтво естради”

Київ – 2006

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

АНАЛІЗ ВИКОНАВСЬКИХ СТИЛІВ

Програма
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Музичне мистецтво”

Спеціалізація
“Музичне мистецтво естради”

Київ 2006

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

АНАЛІЗ ВИКОНАВСЬКИХ СТИЛІВ

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–II рівнів акредитації. – Київ: “Фірма “ІНКОС”, 2006. – 16 ст.

Укладач	В. В. Шаповаленко – викладач-методист Херсонського музичного училища, заслужений працівник культури України
Рецензенти:	Г. О. Ретинський – старший викладач Сімферопольського факультету Донецької державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, заслужений артист України О. І. Шевченко – викладач-методист Одеського училища мистецтв і культури ім. К. Ф. Данькевича
Відповідальний за випуск	А. І. Ткаченко
Редактор	Л. М. Трачук

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006
© Шаповаленко В. В., 2006

Обсяг курсу
Всього – 54 год.
Практичних – 36 год.
Самостійних – 18 год.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з “Аналізу виконавських стилів” зі спеціалізації “Музичне мистецтво естради” призначена для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–II рівнів акредитації.

Програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста і відповідає державним стандартам вищої освіти.

Дисципліна включає 1 кредит, що складає 54 години, з них практичних – 36 годин, самостійних – 18 годин.

Програма розрахована на вивчення дисципліни протягом VIII семестру. Заняття практичні та самостійні.

Дисципліна “Аналіз виконавських стилів” відповідно до навчального плану відноситься до комплексу дисциплін професійно-практичної підготовки. Разом з “Музичною літературою”, “Спеціальним класом”, “Оркестровим класом”, “Основами імпровізації” вона забезпечує підготовку молодшого спеціаліста з кваліфікації “Викладач”, “Артист оркестру (ансамблю)”, “Керівник оркестру (ансамблю)”.

Мета курсу – дати студентам знання, які пов’язані з багатою історією джазового виконавства, розкрити взаємозв’язок історії виконавства з розвитком стилів та течій джазової музики.

Значною частиною програми дисципліни є теми, які висвітлюють творчість видатних виконавців джазу.

Структура навчальної програми:

- пояснювальна записка;
- методичні рекомендації;
- форми контролю та критерії оцінювання знань студентів;
- рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів;
- орієнтовний тематичний план;
- тематичний виклад змісту навчальної дисципліни;
- список рекомендованої літератури.

Методичні рекомендації

У процесі навчання необхідно використовувати знання, які отримані студентами на суміжних дисциплінах: з гармонії, музичної літератури, інструментознавства, в класах оркестру та ансамблю.

В курсі “Аналіз виконавських стилів” слід приділяти увагу аналізу творів, які прослуховуються.

Критерієм відбору творів для прослуховування та аналізу повинні бути їх художнє та історичне значення, змістовність.

По закінченню вивчення курсу дисципліни студенти повинні *знати*:

- основні етапи розвитку історії джазової музики;
- стилі та напрямки джазового виконавства та їх кращих представників.

вміти:

- характеризувати творчість видатних виконавців світового рівня, а також вітчизняних виконавців;
- працювати як з теоретичним матеріалом дисципліни, так і з матеріалом фонограм та відео-матеріалом;
- критично оцінювати та творчо перетворювати спадщину світової музичної культури.

Критерії оцінювання знань студентів

Перевірка знань студентів проводиться на кожному занятті. Після закінчення курсу дисципліни (VIII семестр) проводиться диференційований залік.

Оцінювання результатів здійснюється на основі вимог до знань та вмінь молодшого спеціаліста, який отримав освіту у вищому навчальному закладі I–II рівнів акредитації.

Критерії оцінювання результатів відповідні:

“Відмінно” – студент у повній мірі володіє теоретичним матеріалом, демонструє особистий підхід до завдання, творчо застосовує теоретичні знання при виконанні та аналізу музичних творів. На 100 % виконана самостійна робота.

“Добре” – студент володіє теоретичним матеріалом, добре орієнтується у науково-методичній термінології, демонструє добрі знання та уміння при виконанні та аналізу музичних творів. На 100 % виконана самостійна робота.

“Задовільно” – студент обмежено володіє теоретичним матеріалом, недостатньо пов’язує теоретичні знання з практичним застосуванням. Обсяг самостійної роботи виконано не в повному обсязі.

“Незадовільно” – студент слабо володіє знаннями теоретичного матеріалу, не вміє ці знання застосовувати на практиці. Самостійна робота не виконана.

Рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів

У процесі навчання необхідно використовувати таку форму занять, як семінари та підготовку доповідей студентів.

Для творчого осмислення ідей та положень курсу дисципліни “Аналіз виконавських стилів” студенти повинні самостійно вивчити низку тем або окремих питань дисципліни, які освітлюються у літературних джерелах, але не розглядаються на лекціях.

Необхідно підібрати теми для рефератів та доповідей. Орієнтовно вони можуть бути такими:

- Регтайм, його характерні риси та кращі виконавці
- Джордж Гершвін та його вплив на розвиток джазу
- Леонід Утьосов та його оркестр
- Джаз-рок на вітчизняній сцені

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва теми	Кількість годин		
		всього	практ	самост
1	Загальне поняття про джаз та його джерела	3	2	1
2	Класичний джаз	6	4	2
3	Легка музика 20-х років та зародження великих джаз-оркестрів	6	4	2
4	Становлення радянського джазу	6	4	2
5	Вокалісти джазу та естради	6	4	2
6	Сучасні стилі імпровізаційного джазу	6	4	2
7	Віртуози-інструменталісти – засновники сучасного джазу	9	6	3
8	Оркестрові школи сучасного джазу	6	4	2
9	Сплав джазу з деякими видами популярної музики	3	2	1
10	Джаз в Україні	3	2	1
Разом		54	36	18

Тема 1. Загальне поняття про джаз та його джерела

Джаз – вид професійного музичного мистецтва, який виник у кінці XIX – на початку XX ст. завдяки з'єднанню європейської і афро-американської музичних традицій. Основні елементи музичного мовлення джазу – імпровізаційність виконання, ритмічна інтенсивність – (біт, свінг, драйв), особлива артикуляція, яка походить від народного музикування. Значення особистостей джазового мистецтва для естрадної музики, їх відображення у різних стилях популярної музики XX сторіччя. Сольна імпровізація музиканта на естраді як частина загальної імпровізаційності у трактовці музичного матеріалу. Зв'язок джазу і естрадної п'єси з танцювальними ритмо-формулами. Євро-американські, афро-американські, латиноамериканські та змішані ритмо-формули.

Історичні і соціальні передбачення для становлення і популярності окремих видів афро-американського фольклору. Найбільш архаїчний його пласт – трудові пісні.

Блюз та спірітуел і найважливіші особливості їх виконання – питально-відповідальна схема, ритмічна напруга, гармонічні структури.

Становлення класичного блюзу. Подальший розвиток питально-відповідальної схеми. Формування блюзового ладу. Роль блюзу у популярній музиці XX ст. і різних стилях джазу. Вокальний та інструментальний типи джазу. Прийоми блюзового виконавства (інтонування, гармонічна варіантність, стоп-тайми, брейки). Видатні вокалісти блюзу – Бетсі Сміт та інші.

Роль “театру менестрелів” у розповсюдженні афро-американського фольклору і становлення професійних ансамблів. Регтайм як вид фортепіанного, а пізніше – оркестрового виконавства. Характеристика методичного, гармонічного і ритмічного мовлення регтаймів на прикладі п'єс Скотта Джошліна.

Дискографія:

1. Мехелія Джексон співає негритянські спірітуелс. – М 90
2. Класичний джаз. 1920–1940 Д15925–6
3. Лентон Хьюз “Чорні блюзи”. Моно спектакль. – С60 14259–60
4. Раймонд Паулс. Мій шлях. – С60–14211–2

Література:

1. Конен. В. Шляхи американської музики. М. – Радянський композитор, 1977.
2. Конен. В. Зародження джазу.

3. Коллієр. Дж. Становлення джазу. – М., 1984
4. Панасьє. Ю. Історія джазу. – Л., 1977
5. Симоненко. В. Лексикон джазу. – К., 1981

Тема 2. Класичний джаз

Формування типового оркестру у Новому Орлеані (корнет, тромбон, кларнет та ритм-група) як результат трансформування духових складів. Функції окремих інструментів і принципи колективного музикування. Стисла історія перших оркестрів та їх солістів-інструменталістів (Б. Болден, Ф. Кеппард, Дж. Олівер і “Кід” Орі). Новий Орлеан, його багатонаціональна культура. Розповсюдження оркестрової танцювальної музики у другі регіони.

Уява про орлеанський і чикагський стилі традиційного джазу. Поява термінів “джаз”, “диксиленд”. Перехід від колективної імпровізації до сольного виконання, підвищення ролі лідера в ансамблі і зростаюче значення аранжировки. Поняття усної і письмової аранжировки. Розширення інструментарію, поява у джазі саксофону у 20-ті роки. Роль білих музикантів у розвитку чикагського стилю.

Перші професіонали традиційного джазу. Доля диксиленду і передумови для відродження цього стилю з кінця 30-х років у США і в 40-ві роки в Європі. Луї Армстронг і значення його творчості.

Основний музичний матеріал традиційного джазу. Марші, регтайми, блюзи і танцювальні п'єси у репертуарі перших джаз-оркестрів. Ускладнення гармонічного мовлення у 20-ті роки дякуючи появленню у джазі матеріалу легкої жанрової естради (Гершвін та ін.).

Дискографія:

1. Луї Армстронг. Всі зірки. – С60–05909–10
2. Сідней Беше. Саксофон. – М60–44951–2
3. Ленінградський диксиленд. – С60–12439–40
4. Московський диксиленд “Капелла диксі”. – С60–19347–8

Література:

1. Дж. Коллієр. Становлення джазу. – М., 1984
2. В. Мисовський, В. Фейєртаг. Джаз. – Л., 1960

Тема 3. Легка музика 20-х років та зародження великих джаз-оркестрів.

Становлення легкожанрової естради на початку 20-х років. Відомі композитори мюзиклів і ревію – Е. Берлін, В. Юманс, Дж. Макх'ю, Дж. Керн. Творчий шлях Дж. Гершвіна. Співробітництво Гершвіна з першим симфоджазом П. Уайтмена з 1924 року. Роль оркестру П. Уайтмена в американській музиці. Уява про комерційний джаз як полегшену і спрощену копію справжнього джазу.

Роль піаністів стилю “страйд” у розвитку джазу (“Фетс” Уоллер, Дж. П. Джонсон, Е. Хайнз та ін.). Зародження і розвиток стилю буги-вуги, характеристика його виконавських принципів, відомі музиканти.

Появлення перших великих джаз-оркестрів (біг-бендів) на танцювальних майданчиках великих міст. Роль Ф. Хендерсона та його оркестру у затвердженні нової схеми інструментального складу. Зростаюче значення аранжировки. Баланс між авторським текстом та імпровізацією. Еволюція біг-бенда від “розростаючого” диксиленда до колективу з чотирьох інструментальних груп (труба, тромбони, саксофони і ритм-секція). Перетворення питально-відповідальної схеми в аранжуваннях танцювальних п'єс для великих оркестрів. Соціальна роль джазу у кінці 20-х років.

Стиль свінг у великих джаз-оркестрах і небагатьох малих ансамблях, які виникли у середині цих оркестрів (квартет або секстет Б. Гудмена у його ж оркестрі). Оркестр Б. Гудмена – законодавець “епохи свінгу”. Виконавські принципи оркестру Б. Гудмена, утворення класичної музичної форми танцювальних п'єс. Значення неповторного оркестрового звучання та індивідуальної майстерності у стилі “свінг” (“саунд”). Розвиток аранжування. Значення “саунда” для популярності кращих оркестрів 30-х років. Участь “білих” оркестрів у танцювальному бумі 30-х років і питання расової сегрегації. Роль Б. Гудмена у порушенні “кольорового бар'єру” у джазі.

Негритянські оркестри 30-х років. Дюк Еллінгтон – видатний композитор, аранжувальник, піаніст, керівник біг-бенду. Специфіка оркестру Д. Еллінгтона: індивідуальна яскравість солістів-інструменталістів, сполучення авторського тексту й імпровізації, колективний характер утворення деяких п'єс, незвичайний підбір тембрів, сміливе мелодико-гармонічне мовлення. Раннє направлення у творчості Еллінгтона – “стиль джунглів”, “стиль настроїв”. Сюїти і концерти, тяга до

програмності і театральності. Видатні солісти оркестру – К. Уільямс, Дж. Ходжес, Б. Уебстер, Х. Тизол та ін. Взаємовідносини Д. Еллінгтона з музикантами-композиторами (Тизол, Стрейхорн) і поява відомих мелодій 30-х років: “Настрій індиго”, “Самотність”, “Спокуслива леді”, “Караван”, “Сідай у потяг “А” та ін. Негритянська проблематика у композиціях Д. Еллінгтона, сюїта “Чорне, коричневе, бежеве”, “Концерти духовної музики”, ораторія “Мій народ”.

Біг-бенд Каунта Бейсі і розвиток джазової оранжировки. Виникнення оркестрових “рифів” (мелодико-ритмічних наспівів або оркестрових окликів) і підсилювання ролі солістів-імпровізаторів. Появлення “перкусивного” методу в оранжуванні для оркестру Бейсі і розвиток цього методу у подальшому (Н. Хефті, К. Джонс і ін.).

Дискографія:

1. З історії джазу. Оркестр під кер. Пола Уайтмена. – М60-41643-4
2. Бенні Гудмен. Зі своїм оркестром, секстетом, квартетом. – С60-13411-2
3. Дюк Еллінгтон та його оркестр. Джонні Ходжес та його оркестр.
4. Популярні п'єси з репертуару Д. Еллінгтона
5. Каунт Бейсі та семеро з Канзас-сіті. – С60-10279-80
6. Класичний джаз. 1920-40-ві роки. – М90-42135-6

Література:

1. Дж. Колліер. Становлення джазу. – М., 1984
2. В. Конен. Шляхи американської музики. – М 977
3. В. Мисовський. В. Фейертаг. Джаз. – Л., 1960

Тема 4. Становлення радянського джазу

Вплив великих джаз-оркестрів на естрадну музику. Виникнення естрадно-танцювальних оркестрів у Європі і формування їх репертуару. Музика звукового кіно.

Перші джазові концерти у СРСР, значення їх досвіду. Три направлення у розвитку джазу: ексцентричне (Парнах, Варпаховський), інструментальне (Цфасман, Варламов, Скоморовський, Кнушевицький) та естрадне (Утьосов, Ренский). Роль джазових колективів у розвитку радянського естрадного мистецтва. Включення перших програм Теа-джазу Л. Утьосова у постановці московського та ленінградського мюзик-холів (“Теа-джаз”, “Умовно вбитий”, “Джаз – на повороті”, “Музичний магазин”). Вихід на естраду інструментально-танцювальних оркестрів А. Цфасмана і А. Варламова.

Тісний зв'язок радянського джазу з масовою і естрадною піснею. Кінокомедія "Веселі хлоп'ята" і розвиток "пісенного джазу". Два напрямлення у роботі оркестру Л. Утьосова: театралізоване ("Кармен та інші", "Царівна-Несміяна", "Багато шуму із нічого") і естрадно-пісенне ("Пісні моєї Вітчизни", "Два кораблі"). Роль звукового кіно у становленні і популяризації масової пісні та формуванні репертуару естрадно-джазових колективів. Поява оркестрових фантазій, парафразів і попури на теми радянських пісень. Нерозривний зв'язок джазової музичної технології з *бітровою* естрадною і танцювальною музикою. Перші радянські естрадні інструменталісти. Утворення джазових радіооркестрів, організація Державного джазу СРСР, поява оригінального репертуару. Видатні радянські джазові музиканти – А. Н. Цфасман, А. В. Варламов, Я. Б. Скоморовський, Л. А. Дідерихс, Н. Г. Мінх. Роль композиторів-оранжувальників у створенні репертуару естрадно-джазових оркестрів.

Дискографія

1. Антологія радянського джазу. Перші кроки.
2. Леонід Утьосов. Записи 30–40 років.
3. Олександр Цфасман – композитор, піаніст, диригент.

Література

1. Баташов О. Радянський джаз. – М., 1972.
2. Російська радянська естрада. 1930 – 1945. – М., 1977
3. Симоненко В. – К., 1984.
4. Утьосов Л. З піснею по життю. – М., 1961.

Тема 5. Вокалісти джазу і естради

Дві основні вокальні манери в естрадній музиці 20-х років: "кру-нінг" і "шаутинг". Краці "крунери", пов'язані з джазом (Б. Кробсі, Нат Кінг Коул). З'єднання цих манер у творчості відомих джазових вокалістів 30-х років – Б. Холідей, Дж. Уільямса, Дж. Рашинга, Ф. Сина-три. Вільна інтерпретація естрадних пісень як послідовність імпровізаційності, властивої джазу. Поява "інструментального співу" (стиль "скет"). Відомі майстри "скету" – Е. Фітцджеральд, С. Воен, Діззі Гіл-леспі, Дж. Хендрікс.

Вокальні джазові ансамблі (браття Міллс, "Модернейрс", "Фор Фрешмен", "Хай-Лоуз") 30–50-х років з їх спрагою до імітації інструментальних груп оркестру. Артикуляція, імпровізація і розвиток гармонічного мовлення у джазових вокальних ансамблях.

Розвиток естрадно-вокального мистецтва на світовій естраді. Політична пісня у Німеччині (Ейлер, Буш), французькі шансон'є (Шевальє, Піаф, Азнавур та ін.). Нові види популярної музики в США – ритм-енд-блюз, рок-н-рол.

Економічні і соціальні причини популярності рок-н-ролу серед молоді. Трансформація блюзу і музики "кантрі" у рок-н-ролі, розвиток римоподібої структури в акомпанементі і сольних інструментальних фрагментах. Поява перших рок-ансамблів у США і Англії. Роль ансамблю "Бітлз" у розвитку стилів сучасної естради. Нове у вокальному виконавстві, у мелодиці, гармонічній фактурі та формі музичних творів на прикладі творчості "Бітлз". Два шляхи розвитку естрадної рок-музики – наслідувальний, що ґрунтується на формі, мелодиці і гармонічній структурі блюзу, і самостійний, який розвиває традиції народної або естрадної пісні.

Дискографія.

1. Біллі Холідей.
2. "Який чудовий світ". Л. Армстронг.
3. Сара Воен.
4. Бітлз Крозбі.

Література.

1. Переверзев Л. "Я і джаз народилися разом" (про Армстронга). – "Ровесник", 1974.
2. Шевальє М. Мій шлях і мої пісні. – М., 1977.

Тема 6. Сучасні стилі імпровізаційного джазу

Історичні і соціальні передбачення появи бібопа – першого стилю сучасного імпровізаційного джазу. Криза стилю "свінг" і "бунт" музикантів-негрів проти застою і стереотипів у джазі. Дві гілки у затвердженні імпровізаційного джазу – відродження диксиленду і новаторство боперів. Ч. Паркер, Діззі Гіллеспі, Т. Монк – новатори у області музичного мовлення. Традиційне (форма, ритм) і нове (фразування, гармонічне ускладнення, розвиток блюзового ладу) у бі-бопі. Біг-бенд Діззі Гіллеспі і перетворення принципів бі-бопу.

"Прохолодний джаз" (кул) як антитеза "гарячому" бібопу. Ансамбль М. Девіса кінця 40-х років і підвищення ролі аранжування. Основні ансамблі "прохолодного" джазу 50-х років: "Модерн джаз-квартет", квартет Дж. Маллігана, квартет Д. Брубека. Питання взаємодії композиції, аранжування та імпровізації в ансамблях кул-джазу.

Від бі-попу і кула до затвердження хард-бопу. Вплив ритм-енд-блюзу і спіричуелс на хард-боп. Зв'язок творчості негритянських музикантів з рухом за громадянські права негрів у США. Протиставлення соул-джазу і хард-бопу комерційній естраді і авангардному джазу. Видатні представники хард-бопу – ансамблі “Джаз-Мессенджерс”, квінтет Х. Сілвера, квінтет братів Еддерлі та ін. Повернення традиційних виконавських прийомів (стоп-таймів, брейків, питально-відповідальної схеми, підкресленої симетрії, блюзовості) та її з'єднання з сучасною, віртуозною фразировкою, новою акцентуацією.

Дискографія.

1. Класичний джаз. 1920–1940-ві роки.
2. Чарлі Паркер. Канзас-сіті блюз.
3. Популярні п'єси з репертуару Д. Брубєка.

Література.

1. Дж. Коллієр. Становлення джазу. – М., 1984.
2. В. Симоненко. Мелодії джазу. – К., 1984.
3. В. Конен. Шляхи американської музики. – М., 1977.
4. В. Мисовський. Нариси з історії джазу. – Музичне життя, 1966.

Тема 7. Віртуози-інструменталісти – засновники сучасного джазу

Розквіт фортепіанного джазового виконавства. Шлях від регтайму і страйк-піано до сольного музикування. Піаністи джазу як лідери малих ансамблів. Віртуозно-лінійне фортепіанне виконавство у творчості А. Тейтума, О. Пітерсона. Оркестрово-свінговий шлях і виконавська школа Е. Гарнера, Дж. Ширинга. Кутово-дисонантна манера Т. Монка, Б. Пауелла. Композиційно-мотивні прийоми розвитку імпровізації у творчості Д. Брубєка, Дж. Льюїса. Лірико-романтичний стиль Б. Еванса. Жорстоко-блюзова екстатична манера Б. Тиммонса, Х. Сілвера.

Розквіт виконавства на саксофоні. Розвиток ідей і віртуозної техніки Ч. Паркера у творчості Д. Еддерлі, Ф. Вудса, С. Ситта, С. Ролінса. Роль Дж. Колтрейна у затвердженні віртуозного, екстатичного, ідейно-значущого виконавства, оснований на багатобічному розвитку сфери ладового джазу. “Гаряча” і “холодна” манери гри (антиподи Ч. Паркера – Лі Коніц або П. Десмонд).

Трубачі у сучасному джазі. Дізі Гіллеспі – родоначальник сучасної віртуозної школи. Гармонічне мислення в імпровізаціях Гіллеспі.

Виконавські досягнення (у області фразировки, артикуляції і тембру) трубачів 50-х і 60-х років – М. Девіса, К. Брауна, Л. Моргана, Д. Берда.

Розвиток гітарного виконавства. Поява у джазовому ансамблі електрогітари. Від Ч. Крисчієна до блюзового виконавства У. Монтгомері. Вплив на джаз класичної школи гітари. Ч. Берд, Л. Альмейда, А. К. Джобім і боса-нова у сучасному джазі.

Дискографія.

1. Арт Тейтум (фортепіано).
2. Тріо Оскара Пітерсона.
3. Відомі джазові піаністи. – Балкантон.
4. Відомі альт-саксофоністи у джазі. – Балкантон.

Література.

1. Дж. Коллієр. Становлення джазу. – М., 1984.
2. Д. Ухов. – Мелодія, 1982.
3. М. Уільямс. – Коротка історія джазу

Тема 8. Оркестрові школи сучасного джазу

Перенесення нової фразировки, тембрів і ритмів в аранжуванні для великих джаз-оркестрів. Оркестр В. Германа – лабораторія стилю “прогресив”. Композиція “Чотири брати” Дж. Джуфрі – нові надбання в оранжировці для саксофонів. Композиційне і виконавське новаторство оркестрів С. Кентона, Г. Еванса, Д. Елліса. Роль латиноамериканської ритміки в організації музичного матеріалу. Поява так званого “студійного джазу”. Дж. Рассел і його “лідійська система”. Ускладнення гармонічного, мелодичного мовлення джазу, поява оркестрових скіт за вільною формою.

Досягнення сучасного свінгу на прикладах оркестрів К. Джонса, Каунта Бейсі, О. Нельсона, Т. Джонса – М. Льюїса, Т. Акійоші – Л. Табакіна, К. Кларка – Ф. Боланда та ін. Роль перкусійного методу і нових групових звучностей (група дерев'яних духових, мішані тембри).

Контакт оркестрових шкіл сучасного джазу з симфонічною і камерною музикою. Ідея “третього збігу часу” як прагнення до синтезу композиторського і виконавського начал. Співвідношення І. Стравинського з оркестром В. Германа: “Чорний концерт”. Огляд творчості композиторів, які відобразили у своїх творах досягнення джазу (П. Хіндеміт, М. Равель, А. Онеггер, Р. Ліберман та ін.).

Популярність біг-бендів у Європі як результат збільшеної ролі “європейських” елементів джазу. Перетворення національних музичних культур у творчості Я. Йохансона, Г. Брома, Я. Гнилички, З. Намисловського, С. Штерева, А. Пеге та ін.

Дискографія.

1. Майлс Девіс у Карнегі-холл. Концерт 19 травня 1961 року.
2. Діззі Гіллеспі в Лондоні. Історія відомих джаз-оркестрів. – Балкантон

Література.

1. Дж. Колліер. Становлення джазу. – М., 1984.
2. І. Стравинський. Діалоги. – Л., 1971.
3. С. Бірюков. Чарівність імпровізацій. – Муз. сучасник, 1984.

Тема 9. Сплав джазу з деякими видами популярної музики

Основні принципи фрі-джазу і співвідношення джазового авангарду з іншими авангардистськими течіями сучасного музичного мистецтва. Політональність і атоналізм в імпровізаціях О. Колмена, А. Айллера, Д. Черрі. Зв'язок фрі-джазу з негритянськими політичними течіями 60-х років (А. Шепп). Темброві, артикуляційні і структурні новини фрі-джазу. Сполучення елементів фрі-джазу з традиційними джазовими формами і стилями (Ч. Ллойд, Ч. Корія, К. Джаррет та ін.).

Поява складних форм рок-музики у 70-ті роки – рок-опера, рок-концерти, рок-сюїт. Інструментальні досягнення рок-мистецтва (нова дрібна ритмічна структура, електронні тембри) та їх вплив на джаз. Вплив елементів джазу на естраду, поява джаз-року (ансамблі “Чикаго”, “Кров, піт і сльози”, “Прогноз погоди”, “Повернення назавжди”; у нас в країні – “Арсенал”, “Модо” та ін. Модальний (або ладовий) джаз як одне з основних завоювань музикантів 60–70-х років.

Дискографія.

1. Повернення назавжди. Чік Корія.
2. Джон Колтрейн – саксофон.
3. “Навиду”. Дейв Грузін.
4. Боб Джеймс.

Література.

1. Л. Переверзев. Від джазу до рок-музики. – М., 1977.
2. З. Карташова. Джаз 80-х. – Рад. музика, 1982.
3. Л. Переверзев. Кольори чорної музики. – Ровесник, 1975.

10. Джаз в Україні

Джаз як вид професійного мистецтва має достатньо велику історію. Вона розпочалася з 30-х років ХХ ст. і продовжується по цей час. Початок українського джазу пов'язаний з іменами таких видатних виконавців, як Я. Скоморовський, Л. Утьосов.

Розквіт українського джазу в 50–60-ті роки ХХ ст. Філармонічні джазові оркестри. І. Петренко та його оркестр “Дніпро”. Видатні виконавці джазу 70–80-х років. С. Терентьев, М. Замолоко, Л. Чижик та інші.

Фестивалі та конкурси, що проводяться на території України наприкінці ХХ- початку ХХІ століття

Рекомендована література

1. *Баташев О.* Вітчизняний джаз. – М., 1972.
2. *Симоненко В.* Мелодії джазу. – К., 1984.
3. *Фейсртаг В.* Джаз на естраді. // Російська радянська естрада, 1945–1977.
4. *Мархасев Л.* У легкому жанрі. – Л., 1984.
5. *Баташев О.* Російське алегро сучасного джазу. – “Муз. життя”, 1980, № 6.
6. *Петров Арк.* “Арсенал” сьогодні, або про користь любові до мандрування. – Клуб і художня самодіяльність, 1979, № 24.
7. *Петров Арк.* Інструментальний театр джазу (Ганелін). Клуб і художня самодіяльність, 1980, № 23.
8. *Фейсртаг В.* Генезис популярності (про Голощокіна) “Рад. естрада і цирк”, 1982, № 6.
9. *Переверзев Л.* Оркестр Олега Лундстрема. “Муз. життя”, 1973, № 12.
10. *Гаранян Г.* Ми – “Мелодія”. – Мелодія (каталог-білетень) 1980, № 3.
11. *Бількіс Є.* Імпровізатор (Про Чижика). – Аврора, 1983, № 8.
12. *Баташев О.* Джазові діалоги Леоніда Чижика. – Зміна, 1984, № 2.

Навчальне видання

АНАЛІЗ ВИКОНАВСЬКИХ СТИЛІВ

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Укладач В. В. Шаповаленко

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 0,93. Наклад 100 прим.

Видавництво “Фірма “ІНКОС”
14116, м. Київ, вул. Маршала Рибалка, 10/8;
Тел./факс: (044) 206–47–29, 206–47–21
E-mail: inkos@carrier.kiev.ua,
inkos@ln.kiev.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої
продукції № 2006 від 04.11.2004 р.